

BEVEZETÉS

Burus János csíkszeredai magyar szakos tanár, egykori tanítványunk megkért hogy a szülőfalujáról készülő monográfia számára írjam meg ottani emlékeimet.

Hosszú töprengés után arra a meggyőződésre jutottam, hogy gyülekezeti naplóm és az anyakönyv segítségével házról-házra megörökítem az egyes családokhoz fűződő emlékeinket, hiszen ifjúkorunk legszebb éveit, a 24–34 közöttieket, töltöttük ebben a faluban.

Pipe néprajzilag a két Küküllő közti Partium¹ tájegységhez tartozik. Községpontjától, a Balavásár és Segesvár között félúton fekvő Szásznádistól északkeletre 4 km-re, dombok koszorúzta, zárt katlanban fekszik. „Zárt, szabályos, soros falutípus”.²

Első írásbeli említését Györffy György, Csánki Dezső, Kiss Lajos, egyöntetűen 1325-re datálják.³ Utóbbi szerint lehet eredete a pipe: „kis liba”⁴ is. A szájhagyomány, amint a későbbiekből kiderül, ehhez áll közelebb.

A 84 családot számláló faluban, gyülekezeti naplóm szerint, 1953-ban 368 lakos élt. Többségében magyarok, unitáriusok, földművesek lakták. Az összképet két román férfi, néhány római katolikus asszony, egy pár adventista, tákoló suszter és egy magyar kovács tarkította.

Egy évi beszolgálás (1946–1947), kilenc évi (1947–1956) itteni rendes lelkészi működésem során, 10 év alatt 103 keresztelezés, 35 esketés, 43 temetés alkalmával, Incze Júlia tanítónő

¹ *Magyar Néprajzi Lexikon* 1981, IV. 201.

² BURUS J.1994, 281.

³ CSÁNKI D. 1913, V. 890.; GYÖRFFY Gy.1987, III. 559.; KISS L, 1988, II. 350.

⁴ KISS L.1988, II. 350.

feleségemmel, minden akkori család életébe betekintést nyehettünk. Az ünnepélyes szertartásokon kívül, híveink hétköznapi életéből is sok élményt szereztünk, amelyek mind papírra kívánkoznak.

Módszerem: 1953-ban felfektetett gyülekezeti naplómata anyakönyvi bejegyzésekkel egyeztetve, minden akkor élt családtagnak születési, esketési, halálozási adatait ismertetem: 1923-tól a születés–keresztelés, 1930-tól az esketés és temetést, 1997-ig.

Célom kimutatni, hogy a zárt faluközösséget fenntartó hagyomány az egyes családok és leszármazottjaik életében meddig érvényesült. Mi okozta annak lazulását és felbomlását? Eligazításul a születés-keresztelés, polgári és egyházi esküvő közötti időbeli különbséget, valamint a névadási szokás változását számítom. Végül demográfiai számok tükrében, az adatok bemutatását követő tanulmányban összegezem mondanivalómat.

Írásommal a faluból elszármazottaknak és utódaiknak szeretnék bizonyosságot adni a gyökerekről, melyekből sarjadtak, hadd emlékezzenek az előttük jártakra, kik ott pihennek a „Kerek szőlő” hantjai alatt.

A felsorolásban hivatalos családnevek mellé a megkülönböztető neveket is feljegyzem. Pipén ragadványnév kevés volt. Az egynevű családokat elődeik nevérol különböztették meg. E mellett a házszám is számított. Egyházi gyűléseken, ha valamilyen besorolásról esett szó, mindig így jelölték a családokat: az 1-es, a 3-as, a 28-as stb. Én is házszám szerint rögzítem emlékeimet.